

ОБРАЗОВНА ПОЛИТИКА ПО МЕРКА НА СТУДЕНТИТЕ РОМИ И ПРОГРАМАТА НА АВАЈА

автор: Фатима Сали

Образованието е пасош кон иднината. Нели, утрешнината припаѓа на оние кои денес се подготвуваат за тоа. Во образованието сите се еднакви - млади, стари, црни или бели, Роми или не Роми. Или тоа е само реченица која се користи во новинарски обработки на теми со наслов „Образование“. Ајде да се задржиме малку на генералната слика за образованието во нашата држава. Што е тоа што го прави поразлично од другите земји? Кои се тие предности и недостатоци? Кои чекори се превземени од државата за различностите и еднаквоста во образовниот процес? Што иницијативи покренa ромската заедница?

„Образовниот систем во Република Северна Македонија ги рефлектира потребите на општеството за едукативна, научна и постојана улога на образованието и науката за економски, социјален, технолошки и културен развој на општеството како целина. Како резултат на тоа, Министерството за образование и наука го олеснува континуираниот развој на системот на образование, морално образование и наука во државата“ - се вели во истражување спроведено од страна на EACEA (national policies platform). Но дали навистина е така? Дали МОН го олеснува континуираниот развој на системот на образование? Дали се грижи за развојот на општеството како целина или етничката интеграција? Има ли еднаков пристап на сите во образованието?

Недостатокот на внимание и поддршка за етничките групи е најголемиот предизвик за обезбедување еднаков пристап до образованието. Како резултат на тоа, образованието во Северна Македонија е постојан извор на етнички тензии и политички контроверзии. Ќе се задржиме на два круцијални поими, односно уписната политика и наставниците Роми и ромскиот јазик застапен во програмата.

Шенас Имер

Здружението на граѓани Ромаверзитас помага при трансферот на лица од средно во високо образование. Според Шенас Имер, административен асистент во Ромаверзитас, ова Здружение работи со матуранти околу планирање на кариерата и советување. На тој начин, одблиску се запознава со преференциите на матурантите Роми. Исто така се прават и истражувања за да се дознаат нивните желби дали ќе продолжат со високо образование или ќе бидат активни баратели на пазарот на труд.

„Како Ромаверзитас ги охрабруваме сите матуранти да го продолжат своето образование и да зачекорат кон вратите на високото образование. Го следиме процесот при упис во високото образование. Наш совет е секој матурант да си ја одреди целта во животот, да си постави една скала и да чекори по таа скала, бидејќи чувството кога се постигнува врвот на успехот е прекрасен и возбудлив момент. Секако дека додека се чекорат скалите не е лесно, затоа што постојат предизвици и потешкотии. Тоа нека биде поттик за поголема мотивација за успех. Без предизвик и потешкотија нема успеси“, додава Имер.

Здружението помага во личниот развој и активизам на студентите. Нуди менторство за сите студенти во прва година кои студираат на државни или приватни универзитети, организира работилници, семинари, зимски и летни школи за студентите, зголемување на вештини, развивање и надградување за да бидат активни и успешни на пазарот на трудот. Секој студент се зачленува и во е-ромаверзитас.

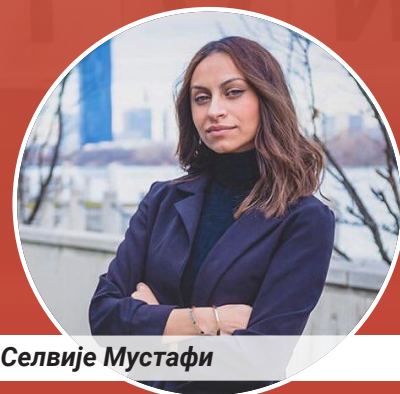
EDUCATION

За Селвије Мустафи, студент на магистерски студии на Универзитетот на ЈугоИсточна Европа-дипломатија и член на националниот тим на АВАЈА, многу време се зборува за наставници Роми и ромскиот јазик, но тоа останува само теорија, без видлив напредок и успех.

„Факт е дека и покрај тоа што во нашата држава бројот на дипломирани наставници Роми е многу зголемен во последнава деценија, сепак од најразлични причини добар дел од нив, се уште, се невработени и поради тоа се принудени да аплицираат за работни места неповрзани со нивната струка. Мислам дека навистина е потребно да го активираме и овој приоритет меѓу другите, да се стави на агендата на колективни барања и да се застапува што е можно поскоро. Пред две години, кога почна да се зборува за темата ромски јазик, како студенти зборувавме дека треба да се отвори и воведи катедра по ромски јазик на Филолошкиот (и Педагошкиот) факултет во Скопје, каде ромскиот јазик досега го имаше само како изборен предмет“, вели Мустафи.

Таа, како дел од движењето АВАЈА, потенцира дека и покрај изготвената програма и документи за воведување задолжителни часови по ромски јазик секаде каде што живее ромско население и вработување на наставници Роми, дека може да се застапува и прашањето околу отворање катедра по ромски јазик. Покрај заедницата, според Мустафи, за овие барања гласот треба да го кренат и функционерите Роми, кои со засукани ракави, посериозно ќе се вклучат во решавање на овој приоритет и да се видат резултатите.

Образованието е моќ. Можеби порано бројот на образовани Роми бил помал и тука може да се опфатат повеќе аспекти во однос на квалитетот и професионалноста од страна на образовните институции кои „вложуваат“ во ромската заедница, како и компетентноста и квалитетот на Ромите кои досега биле вклучени во процесот на носење образовни политики за ромската заедница. Денес,

Селвије Мустафи

работите стојат поинаку. Бројот на дипломирани Роми се повеќе и повеќе се зголемува и тоа доведува до една „маса“ интелигенти луѓе способни да ги воочат недостатоците во меѓуетничката интергација, да се заложат и донесат промена барем на едно повисоко ниво во споредба со претходно.

Што се однесува до основните елементи кои ја сочинуваат една етничка заедница, како што се јазикот и директниот пристап и поврзаност со својот народ, е еден клучен елемент кој треба да се развива и унапреди. Верувам дека може тоа да се постигне преку различни стратегии. Ромите помагаат за Ромите. Да, така и треба, меѓутоа потребна е поддршка и од неРоми за да можат одредени работи да се променат. Сржта на функционирањето на ромската заедница се наоѓа во рацете на ромската заедница и тоа треба да се прифати како основен елемент за подигнување на свеста на својот народ. Тоа го прават Ромаверзитас и Аваја. Воведуваат различни нивоа на функционирање каде што за секое ниво се застапува барем една основна единица која понатаму од нејзиното остварување ќе отвори ново прашање кое ќе носи нови предизвици. Главен фактор кој може да ги опфати и деградира корените на проблемите кои се јавуваат во образовниот процес, како прво и основно, се самите лица вклучени во образованието - ученици и студенти. Дефинирањето на проблемите и нивно јасно и гласно претставување ќе донесе низа настани кои ќе ја определат целта што треба да се постигне.